

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β' - ΕΤΟΣ Α' (16^{ον})

Ἀθήνα, Σάββατο, 6 Ἰουλίου 1919

ΑΡΙΘ. 30 (639)

ΜΑΡΙΑΣ ΚΟΝΟΠΗΤΣΚΥ

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ ΚΑΙ ΣΙΣΥΦΟΣ

Abyssus abyssum vocat.

Τοῦ σεβιστοῦ μου φίλου
ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗ
Μητροπολίτη τῆς Τραπεζούντας

Ἡ μετάφραση αὐτῆ σου ἀνήκει.
Ξαναπλέκεται γύρω ἀπ' τὸ αἰώ-
νιο θέμα τῆς σύγκρουσης δυὸ ἀν-
τίγωνων στοιχείων, ἐκείνου ποῦ
βαθεῖα κριτημένο στὴ γῆς ἀσυ-
ναίσθητα σέρνεται πρὸς τὰ ὕψη
καὶ τοῦ ἄλλου ποῦ ἀπὸ τὰ ὕψη
δλοένα νοσταλγεῖ νὰ συνεπάσῃ
μαζί του κάθε τι ποῦ σπαρταρά
καὶ δέρνεται ἐδῶ κάτω.

Δυὸ κόσμων εἶν' ἡ σύγκρουση.
Ἄν θὰ βρῆς μέσα της κάποιον
ἀντίπαλο ἀπ' τὴν ξεχωριστὴ τρα-
γωδίᾳ τῆς Δικῆς σου τῆς ψυχῆς,
δέξου τὴν. Ἐγὼ θαρρῶ πὼς βρῆ-
κα καὶ γιὰ τοῦτο σου τὴν χα-
ρίσω.

Βατούμ, Μᾶης 1918.

Ὁ Μεταφραστὴς

I

ΣΤΟ ΣΚΟΤΑΔΙ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ

Νύχτα. Ἀστροπεγγιά. Βράχοι. Ἀκούεται
ὁ κρότος κοινοῶν ποῦ κυλίστα. Τὴν
ὥρα τῆς ἐμίλλας τ' ἡσυχία σβέννουν. Γλυ-
κοχαρίζει. Ὁ ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ φωνεῖ φρυ-
γικῶ καλὰ καὶ κοντὸ μαντίνα.

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Ἀφωρισμένοι κρότοι! Χάθηκε
ἀκόμα μιὰ νύχτα. Ἀκόμα κι' ἓνας ἄνθρωπος δύσ-
κολο θάλλεινε μάτι, δὲ λέγω ἓνας θεός. Κι ἐμέ-
να τόσο μὴν χρειάζεται ὁ ἕννος. Τόσο μὴν χρειά-
ζεται (Ὁ κρότος πάλι ἀκούεται ἀπ' τὸ βάθος τοῦ
γκρεμοῦ). Τοῦλάχιστο νᾶξερα ποῖος διάολος παί-
ζει ἐκεῖ κάτω σὺν Ἀδῇ τὸ δίσκο. (Φωνάζει.)
Ἔ! Ἔ!

ΣΙΣΥΦΟΣ (Φωνὴ ἀπ' τὸ βάθος τοῦ γκρεμοῦ).—
Κι' αὐτὴ κυλίστηκε.

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Μοιάζει σὰ μιὰ ἀνθρώπινη.
Μ' ἀκούς, ὦ ἄνθρωπε;

ΣΙΣΥΦΟΣ.— Κι' αὐτὴ πάλι κυλίστηκε. Ὡχ!

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Θάναι κάποιος ἥρωας! Πιθα-
νὸν ἓνας ἀπ' τοὺς ξανθομάλληδες ἐκείνους γί-
γαντας, ποῦ ὁ Δίας ἔχει ρίξει στοὺς ὤμους τοὺς
βράχους καὶ τοὺς ἔχει δέσει μ' ἀλυσίδες. Λέγε
πὼς διὰν οἱ ἀλυσίδες σφίγγουν παραπολὸν κι' ὁ

γίγαντας κουνιέται ἢ γῆς τρέμει καὶ τὰ βουνὰ
χαλνιέται. Μὰ πιθανὸ αὐτὸς νᾶναι ἀπλὸς λαϊό-
μος. Ἔ! Ἔ!

ΣΙΣΥΦΟΣ.— Τάχα νὰ μὲ φωνάξῃ κάποιος; Ἐίτε
οἱ βράχοι ἀντιβουλίζουν κάτω ἀπ' τὶς πέτρες ποῦ
κυλίστα;

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Ἔ! Ἔ!

ΣΙΣΥΦΟΣ.— Φωνάζει. Ἐγὼ ὅμως δὲν βλέπω
ποῖος εἶναι αὐτὸς ποῦ φωνάζει. Ἡ σκόνη ποῦ
σηκώνουν οἱ πέτρες πέφτοντας μὴν χώνεται σὰ
μάτια. Μοῦ φαίνεται πὼς ἀκούω πλατάγισμα με-
γάλων φτερῶν... Ἡ μήπως εἶναι μονάχα ὁ ἀ-
γέρας ποῦ φουάει; Ὁχι. Εἶναι ἓνας ἀητός!

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Ἔ! Ἔ! Ἀνθρώπε!

ΣΙΣΥΦΟΣ.— Ἐνας ἀητός ποῦ μιλεῖ. Μὲ καλεῖ
ἄνθρωπο. Πρέπει νᾶναι παραπολὸν ψηλὰ αὐτός.
Δὲ βλέπω ποῦ εἶμαι Τιτάνας. Ἀπ' τὰ ὕψη ποτὲ
εἰς φαίνεται κολὰ ὅ,τι γίνεται κάτω. Τὰ χέρια
τοῦ Τιτάνη φαίνονται σὰν ξερόκλαδι, τὸ κεφάλι
τὸν τὰ σπῆρος συναπιοῦ, τὸ κορμὶ τὸν ἴσο με μιὰ
κολοκύνθα καὶ τὰ πόδια του σὰν τὴν καλαριά, ποῦ
ὅπου κι' ἂν τὴ παίρνεις φουτρώνει. Δὲ μπορεῖ νὰ
μὲ δεῖ (Φωνάζει). Τί θέλεις, ἀητέ;

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Μὲ καλεῖ ἀητό. Παράξενη
ιδέα ποῦ ἔχουν γιὰ μᾶς τὰ πλάσματα ποῦ ζοῦν
κάτω. Ἀπ' τὴ θάλαττα τῆς ἀβύσσου, ὅπου τὸν ἔχει
ρίξει ὁ Δίας, δὲ μπορεῖ νὰ μὲ καλοδῇ. Τὸ ρούχο
μου, ποῦ τὸ φουάει ὁ ἀγέρας, τὸ παίρνει γιὰ φτε-
ρά. Φτερά! Ὡ, τί θάτανε νὰ τὰ εἶχα! Ὁχι, κι'
ἂν εἶν' ὅμως, αὐτὸ εἶναι καλὸ σκεῦος. Ὁ ἀητός
εἶναι τ' ἔργιο τοῦ Διὸς (Φωνάζει). Τί κάνεις,
ἀδερφέ!

ΣΙΣΥΦΟΣ.— Μὲ λέει ἀδερφό. Αὐτὸ θὰ ἦταν ἴδια
ἴδια πολὺ καλὸ, μὰ εἶναι ψέμα. Ἀδερφέ,
τ' ἀδερφε ἔχουν σι' ἀλήθεια ἀδερφός μου, ἤθε-
λες σταθῇ πλάγι μου στὴ δουλειά κι' ἤθελες κου-
βαλίσῃς πέτρες, καὶ δὲ θὰ στριφογυρίζεις σὰ ὕψη.
Ἀδερφέ! Ἀμα ἐκεῖ σὰ ὕψη χρειάζονται τὴ βοή-
θειά μας, μᾶς λέγε «ἀδερφέ»... Δὲ σὲ πιστεῖω
ἐγὼ, καλὸ μου σουλάκι. Μὰ νὰ σ' ἀκούω μπορεῖ.
(Φωνάζει). Καὶ τί θές;

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Σταμάτα τὸν κρότο ποῦ ἀκού-
εται ἀπ' τὸν γκρεμό. Ἐμένα μὴν εἶναι ἀπαραι-
τητὴ ἡ οἰγαλιά.

ΣΙΣΥΦΟΣ.— Ἔτσι καὶ εἶναι. Κάτι τοῦ χρειά-
στηκε.

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Ὁ Δίας δὲ μπορεῖ νὰ κοιμᾶται.

ΣΙΣΥΦΟΣ.— Ὁ Δίας τάχα σ' εἰσεῖλε σ' ἐμένα;

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Εἶναι κάπως ἀπολοϊκός! Κι'
αὐτὸ μὲ βοηθεῖ. Ποῖος ξέρει ἂν θάθελε νὰ μ' ἀ-
κούσῃ ἂν τοῦ μιλοῦσα μὲ τὸν νόμῳ μου. Ἀλλὰ καὶ
δίχως αὐτὸ μήπως ὅ,τι λέγω κατ' οὐσίαν δὲν εἶ-
ναι ἀληθινὸ; Ἡ θέση ἢ δική μου εἶναι πάντα πιὸ

κοιτά στο θρόνο του Δία παρὰ ἡ τρύπα ὅπου κάθεται αὐτός. Κι' ἂν ὁ Δίας δὲ μιλάει οὔτε μ' ἐμένα, οὔτε μ' αὐτόν, ὥσπου ἂν μιλοῦσε πάντα ἐγὼ θὰ τὸν ἄκουα πὺδ χωρὶς καὶ θὰ τὸν ἐνοιοῦνα πὺδ καλὰ (Φωνάζει). Ναι, ὁ Δίας μ' ἔχει στείλει σ' ἐσένα.

ΣΙΣΥΦΟΣ.— Δὲν πάει καλὰ... Θὰ εἶν' ἀνάγκη νὰ τοῦ κάνουμε περισσότερη τιμὴ.

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Γιατί γίνεται τέτοιος κρότος αὐτοῦ κάτω; Τί κάνεις ἐοὺ ἐκεῖ;

ΣΙΣΥΦΟΣ.— Ποιὸς ξέρει... Ἴσως καὶ νὰ μὴν ερχεται ἀπ' τὸ Δία. Πάντα ὅμως ἐπρέπει νάσαι κανεὶς προσεχτικὸς μ' αὐτόνε (Φωνάζει). Κουβαλῶ πέτρες σὺν βουνό. Οἱ πέτρες σπάζουν καὶ τὰ θρύψαλλά τους κυλιέται κάτω.

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Τὰ θρύψαλλα. Ποιὲ δὲ φανταζόμουνα πὼς τὰ θρύψαλλα μπορούσαν νὰ κάνουν τόσο θόρυβο. Ἀνυπόφορο κρότο τοῦ σὲ ξεκουφαίνει.

ΣΙΣΥΦΟΣ.— Ναι, διὰν κυλιέται σὴν ὕδωσο. Τὶς πιότερες φορὲς κυλιέται καὶ κοιτῶνι ἀλάκερο.

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Κ' ἡ δουλειὰ σου τελειώνει γλήγορα;

ΣΙΣΥΦΟΣ.— Ἄν θὰ τελειώσῃ; Δὲ ξέρω Δὲν εἶχ' ἀκούσει γιὰ κανένα τέλος. Πὼς μπορεῖ νὰ γίνῃ αὐτό; Ἐγὼ κυλῶ τὴν πέτρα τὸν ἀνήφορο, κι' αὐτὴ ξανακυλιέται σὺν βυθό. Ἐγὼ τὴν κυλῶ καὶ πάλι. Ποιὸ τέλος μπορεῖ νάσαι μ' αὐτό; Πές μου ἐοὺ μήπως μπορεῖ μ' αὐτὴ τὴ δουλειὰ νὰ θιμωρεῖ τέλος; Ἐγὼ ἤθελα γελασῶ με τὸ ἐργατήμά σου, ἂν δὲν ἦσαν τὰ μάτια μου δακρυομένα ἀπ' τὴ σκάνη πὺν χύνεται μέσα τους.

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Ποιὸ φταίξιμο τάχα νὰ ξαγοράσεις, δυστυχισμένε, με τὴ δουλειὰ σου αὐτή;

ΣΙΣΥΦΟΣ.— Ἐξαγοράζω φταίξιμο; Δὲν καταλαβαίνω γιατί μιλάς;

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Σ' ἐρωτῶ. Ἴσως νάκανες κάποια κακὴ πράξη καὶ γιὰ τοῦτο ὁ Δίας σ' ἐπυρόταξε νὰ κυλῶς τὶς πέτρες. Ἔτσι πὺν τὸ βάρος τους νὰ σοῦ θημιζέι τὸ βαρὺ του τὸ χέρι.

ΣΙΣΥΦΟΣ.— Δὲν καταλαβαίνω αὐτὸ πὺν λές. Ἀπ' τὸν καιρὸ πὺν σήκωσα τὰ χέρια μου κι' ἐνοιωσα τὴ δύναμή τους, ὀλοένα κυλῶ τὴ μιὰ πέτρα κατόπι ἀπ' τὴν ἄλλη ἀπάνου ἀπὸ τὰ βάρη τῆς ἀθύσου. Μὰ ὅλες αὐτὲς οἱ πέτρες ξανακυλιέται πάλι σὺν βυθό. Μερικὲς πέτρες εἶναι πὺν βαρεῖες, ἄλλες πὺν λαφρύτερες, μὰ ὅλες ξανακυλιέται σὺν βυθό. Καὶ πάντα τὸ μέτωπό μου εἶν' βρεγμένο ἀπὸ ἰδρώτα. Κ' ἡ πλάτη μου βρεγμένη ἀπὸ ἰδρώτα. Ἄν μπορούσα τοῦλάχιστον νὰ φορᾶ... ἀπάνου σὴν κορφή... (Ἀκούεται κρότος.) ὦχ! Δὲ μπορῶ. Ἐδῶ δὲν εἶναι καμμιά ξαγορά, ἐδῶ εἶν' ἡ ζωή.

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— ὦ, τωφλή, αἰώνια δουλεύετρα δέναμη!

ΣΙΣΥΦΟΣ.— Τί εἶπες, ἀηδέ;

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Σὲ ὑμῶ ὥσάν θεό, σὲ πατῶ σὺν σκυλήκι με τὸ πόδι μου. Ὅτι θέλει; διόλεξε!

ΣΙΣΥΦΟΣ.— Οἱ ἴγαι τῶν λόγων μας πάνε ἀπ' τὸν ἕνα πρὸς τὸν ἄλλο, μὰ ἐμεῖς δὲ νοιώθουμε ὁ ἕνας τὸν ἄλλο.

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Ποιὸς σὲ παρσομονεύει;

ΣΙΣΥΦΟΣ.— Δὲν ἀκούω καλὰ τὰ λόγια σου. Ὅταν γιὰ πρώτη φορὰ εἶχ' ἀνοίξει τὰ μάτια μου, εἶδα τὶς πέτρες αὐτὲς πὺν ἐκοιτόντουσαν ἀκίνητες καὶ τὰ χέρια μου κινήθηκαν μόνα τους γιὰ τὴ δουλειά. Οἱ πενητοὶ τῶν ἀγριογιδοῦν εἶχαν κανεὶ γιὰ μένα κατὶ παραμύθια, μὰ αὐτὰ εἶν' γέματα. Ἀληθινὸ εἶναι μονάχα πὼς οἱ πέτρες; πάντω ξανακατεβαίνουν.

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Σ' ἐρωτῶ. Μήπως σὲ παρσομονεύει κανεὶς διὰν δουλεύεις;

ΣΙΣΥΦΟΣ.— Ὅχι. Ποιανὸ αὐτὸ μπορεῖ νὰ χρειαστεῖ; Μήπως παρσομονεύουν ἐκείνον πὺν εἶν' γιὰ νὰ ζήρει; Αὐτὸ γίνεται μόνο του.

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Καὶ ποιὸς εἶν' ὁ σκοπὸς τῆς δουλειᾶς σου;

ΣΙΣΥΦΟΣ.— Δὲν καταλαβαίνω καλὰ κατὰ τί μ' ἐρωτᾷς.

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Σ' ἐρωτῶ γιατί κυλῶς τὶς πέτρες;

ΣΙΣΥΦΟΣ.— Αὐτὲς κοιτακυλᾶνε τὸν καιτφορο, γι' αὐτὸ κι' ἐγὼ τὶς κυλῶ τὸν ἀνήφορο. Αὐτὸ εἶναι τόσο ἀπλὸ πράγμα.

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Δὲ εἶναι διόλου ἀπλὸ. Μὴ τὴν ἴδια δόση μπορούσε νὰ πει κανεὶς διὰ οἱ πέτρες ξαναπέφτουν γιὰ ἐοὺ τὶς κυλῶς τὸν ἀνήφορο. Κατάλαβες; Μπορεῖς νὰ βάλεις τὸ ἐνα σὴν θέσῃ τοῦ ἄλλου, ὥσάν διὰ κυλουράκι.

ΣΙΣΥΦΟΣ.— Ἔτσι, ὅπως τὶς κυλῶ... (Ἐνοιαστικὸς κρότος) τὶς κυλῶ. ὦχ!

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Εἶσαι πὺν ἀνόητος ἀπ' ὅσο νόμιζα. Πές μου τί σ' ἀνάγκασε νὰ πιάσῃς μιὰ τέτοια βαρεὰ δουλειά. Θὰ ὑπῆρχε βέβαια γι' αὐτὸ κάποια αἰτία;

ΣΙΣΥΦΟΣ.— Ναι, βέβαια.

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Ποιὰ λοιπόν;

ΣΙΣΥΦΟΣ.— Τὴν ἀμέσως... Περίμενε... Κάποτε, βλέπεις, τὸ ἤξερα. Τώρα πὰ δὲ θυμῶμαι (Μιὰ στιγμή σιγῆς). Ὅχι δὲ μπορῶ νὰ θυμηθῶ. Ὁ κρότος τῶν πετρῶν μου σκότισε τὴν ἐμνήμη γι' αὐτὸ τὸ πράγμα.

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Μοῦ φαίνεται ὅμως διὰ κάποτε ἐδῶ καὶ πολὺν καιρὸ, τὴν ἤξερες ἐοὺ τὴν αἰτία. Δὲν ἀεῖζει ἔτσι νὰ δουλεύεις χωρὶς νὰ ξέρεις τὸ σκοπὸ τῆς δουλειᾶς σου.

ΣΙΣΥΦΟΣ.— Στ' ἀλήθεια, σὶ ἀλήθεια, σὺ λέγω, τὴν ἤξερα ἐγὼ τὴν αἰτία. Μὰ ἔλα πὺν δὲν ξέρω γιατί τάχα μοῦ εἶχε αὐτὸ ἐξαιμῶσθῃ ἀπ' τὸ κεφάλι. Καὶ δὲν εἶν' παράξενο. Μὲ τέτοια δουλειά! Τώρα ἀμέσως... Περίμενε... (Πάλι σιγὴ γιὰ μιὰ στιγμή). Ὅχι, δὲ μπορῶ νὰ θυμηθῶ! Καὶ νὰ σοῦ πῶ εἶναι τὸ ἴδιο. Κι' ἀκόμα πὺν καλύτερα, νὰ σοῦ πῶ. Θυμᾶμαι κι' ἐγὼ ἄλλοιτες ἐστοχαζόμουν τὸ γιατί καὶ πὼς. Καὶ τότε μοῦ σπάζανε ὅχι μόνο τὰ κόκκαλα, μὰ καὶ τὰ μυαλά μου, καὶ γι' αὐτὸ ἤμουν πολλὸ ἀφαιρεμένος. Τώρα τὶς

κυλῶ τις πέτρες τὸν ἀνήφορο, γιατί... Πῶς τὸ εἶπες ;...

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Βιάμα !

ΣΙΣΥΦΟΣ.— ... Γιατί αὐτὲς κυλιέται τὸν κατήφορο... (Κροῖος) ὦχ !

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Ἀνατὴ φωνὴ σοῦ χάρισε ὁ Δίας ὁ πατέρας. Ἀκούεται κι' ἀνάμεσα ἀπ' τὸ θόρυβο. Ὁ Δίας ὁ πατέρας σοῦ χάρισε φωνή !

ΣΙΣΥΦΟΣ.— Ἐμένα μ' ἐγέννησε ἡ γῆς.

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Κι' ἐμένα μ' ἐγέννησεν ἡ γῆς. Μὰ αὐτὴ ἦταν μὰν μόνον τῆς σάρκας μου. Ἡ σκέψη μου πηγάζει ἀπ' τοὺς θεούς.

ΣΙΣΥΦΟΣ.— Ἐμένα ὅμως μ' ἐγέννησεν ἡ γῆς.

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Ἡ μιλιὰ σου ἔμαθε ἀπ' τις πέτρες σου νὰ κυλιέται τὸν κατήφορο. Καὶ σὺ τὸ καλεῖς αὐτὸ ζωή.

ΣΙΣΥΦΟΣ.— Μὰ νὰ ἐγὼ τοῦ ζῶ. Καὶ τί κάνεις τάχα ἐοὺς ἐκεῖ σὰ ἐψη ; Ἐγὼ καθόλου δὲ μπορῶ νὰ καταλάβω τί πορεῖ κανεὶς νὰ κάνει ἐκεῖ ἀπάνω. Ἐδῶ τὰ πράγματα εἰν' ἀλλοιώτικα. Τὰ χεῖρα ριπάζουν δουλειά. Μὰ ἐκεῖ ἀπάνω ;...

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— ὦ, καταραμένη ἀπ' τοὺς θεοὺς ἀντίθεση ἀνάμεσα σὰ ἐψηλὰ καὶ τὰ χαμηλά ! Κι' ἐγὼ ζῶ, ἀδελφέ μου.

ΣΙΣΥΦΟΣ.— Πάει νὰ πεῖ καὶ σὺ κυλῆς πέτρες ;

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Ἐοὺ προκαλεῖς τὸ χαμόγελο σὰ χεῖλια, πὺν ἀπὸ πολὺν καιρὸ ξεσυνήθισαν νὰ χαμογελοῦν. Ἀντίμαι πὺν δὲ σὲ βλέπω.

ΣΙΣΥΦΟΣ.— Γιὰ πὲς μου, οἱ πέτρες οἱ δικές σας εἶναι πολὺ μεγάλες ; Ἐλα πὺν κοντὰ γιὰ νὰ μπορέσω νὰ σ' ἀκούω καλλιτέρα.

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Κι' ἐγὼ ζῶ. Μὰ ἡ δική μου ἡ ζωὴ δὲ γίνεται μὲ κύλισμα πετρῶν. Ἡ δική μου ζωὴ εἶναι αἰώνιος πόθος καὶ κίνηση τῆς σκέψης. Αὐτὸ μοῦ χάρισαν οἱ θεοί.

ΣΙΣΥΦΟΣ.— Ἀὐτὸ μοῦ λές, μὲ τί καταγίνεσαι ἐοὺ ;

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Γυρεύω τὴν ἀλήθεια.

ΣΙΣΥΦΟΣ.— Μήπως χάθηκε ;

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Ποιὲς δὲν εἶχε βρεθῇ. Ποιὲς !

ΗΧΩ.— ... Ποιὲς !

ΗΧΩ (μακρονόηση).— ... Ποιὲς ! ...

ΣΙΣΥΦΟΣ.— Καὶ ποῦ ξέρεις ἐοὺ πὺς ἐκεῖνο πὺν δὲ βρέθηκε ποιὲς ἰπάργχει ;

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Τὸ αἰσιάνουμαι.

ΣΙΣΥΦΟΣ.— Καὶ σὲ κάνει νὰ πονεῖς αὐτὸ ;

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Ναί, γιατί δὲν τὴν ξέρω.

ΣΙΣΥΦΟΣ.— Δὲν καταλαβαίνω τίποτα. Γιατί νὰ πονεῖ κανεὶς γιὰ κείνο πὺν δὲν ξέρει ; Ἐγὼ πονῶ ὅταν λαβώνεται ἡ πλάτη μου εἴτε ξεφλουδίζεται τὸ πετοῖ μου. Μὰ ἐγὼ ξέρω καλὰ γιατί πονῶ. Τότις τὴ σποννῶ μὲ τὸ πόδι μου καὶ τῆς λέω «καταραμένη».

ΗΧΩ.— Καταραμένη...

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Ναί. Αὐτὸ εἶν' ἔτοι. Μὰ ἐκεῖνο πὺν πονῶ ἐγὼ νὰ μάθω μὲ κάνει νὰ πονέσω πύττω παρὰ ἐκεῖνο πὺν ξέρω.

ΣΙΣΥΦΟΣ.— Ἀντιγιομένη ἀητέ !

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Τί εἶπες ;

ΣΙΣΥΦΟΣ.— Εἶπα δυστυχισμένε !

ΗΧΩ.— ... Δυστυχισμένε ! ...

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Μοῦ φαίνεται πὺς ἡ ἄδυσσα ἐτόλμησε νὰ μὲ συμπονέσει.

ΣΙΣΥΦΟΣ.— Μὴ τὴν προσέχεις. Αὐτὴ εἶναι σὰν τὸ παιδάκι, πὺν ξαναμασῶ ἕνα λόγια, γιατί δὲν ξέρει νὰ πεῖ δικὰ τῆς. Στὴ γενιά μου ὑπάρχει μιὰ παράδοση, πὺν λέει πὺς κι' αὐτὸ θὰ γίνεῖ μὲ τὸν καιρὸ. Οἱ ἄδυσσοι θὰ φωνάζουν ἡ μιὰ μὲ τὴν ἄλλη ἀνάμεσα ἀπ' τὰ παλαιὰ σιρῶματα τῆς γῆς, ὁ βυθὸς ἐνὸς ὁκεανοῦ... ψιθυριστὰ θὰ μιλήσει μὲ κάποιον ἄλλον... Αἱ, πὺς σοῦ φαίνεται αὐτό ;

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Τὰ λόγια σου ζυγώνουν τὴν ἀλήθεια πύττω ἀπ' ὅσο φαντάζεσαι ἐοὺ. Ἐγὼ, ὅταν στοχάζομαι τὴν ἀθλιότητα τῆς ζωῆς, ἀκούω τοὺς στεναγμούς τῆς καὶ τὸ σιγομίλημα τῆς ἀδύσου ἀδελὰ μου μὲ ξυπνᾷ ἀπ' τὸν ὕπνο.

ΣΙΣΥΦΟΣ.— Ἐτοι σοῦ φαίνεται. Ἡ παράδοση λέει πὺς αὐτὸ θὰ γίνεῖ τότις, διὰ τὸ ἄδυνατίσουν τὰ χεῖρα μου. Καὶ κείνα εἶναι τόσο δυνατὰ ! Κι' ἂν ὅλος ὁ κόσμος χαλάσει, τὰ χεῖρα μου θ' ἀντέχουν. Μὰ πὲς μου, τί κάνεις ἐοὺ, γυρεύοντας ;

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Πάω γιὰ φωτιά. Γιὰ φῶς γιὰ τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ πλάσματα, γυρεύω τὴν ἀρχικὴ πηγὴ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν πραγμάτων. Πάω σὺ Δία.

ΣΙΣΥΦΟΣ.— Ποῦ ξέρεις πὺς ἐκεῖνος ἰάχει αὐτὸ πὺν λές ;

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Βλάστημε ! Δὲν εἶν' παράξενο πὺς οἱ θεοὶ σὲ πείαζαν στὴν ἄδυσσα.

ΣΙΣΥΦΟΣ.— Πίστεινέ με. Κανεὶς δὲ μ' ἐπείαζε. Ἐγὼ ἤμουν πάντα ἐδῶ. Ὅσο γιὰ τὸ φῶς καὶ τὴ φωτιά, ἐγὼ θαρρῶ πὺς εἴτε βρίσκονται παντοῦ εἴτε δὲν ἰπάργχουν.

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Αὐτὸ εἶναι περιεργό. Ἡ ἄδυσσα καὶ τοιῶνδε. Αὐτὸ μ' ἀρέσει.

ΣΙΣΥΦΟΣ.— Βλέπεις τὸ νὰ πάει κανεὶς γυρεύοντας φωτιά σημαίνει νὰ κινεῖται χωρὶς φωτιά, πὺν πάει νὰ πεῖ σὰ σκοτεινὰ, ψηλαφητὰ, πὺν κι' αὐτὸ πάει νὰ πεῖ νὰ χάσει τὴ σιράτα καὶ νὰ μὴ βρεῖ τίποτα. Τὴ φωτιά, βλέπεις, ἰπρέπει νὰ τὴν κάνεις ὁ ἴδιος κι' ὅχι νὰ τρέχεις κατόπι τῆς.

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Δὲν καταλαβαίνω...

ΣΙΣΥΦΟΣ.— Τώρα σοῦ τὸ ἐξηγῶ. Ὅταν ἐδῶ στὴν ἄδυσσά μου ἴδω τὸ κορδῶνι χτυπιέται πάνω σὶ ἄλλο πετιέται μιὰ σπίδα καὶ φέγγει. Γιὰ μιὰ στιγμήλα ποτάχα, μὰ φέγγει. Κι' ἐοὺ ἐκεῖ σὰ ἐψη χτύπα τειοτὰ βαρεῖα πράγματα ἴδω ἀπάνω σὶ ἄλλο καὶ θὰ κάνεις ἀπ' αὐτὸ φωτιά καὶ φῶς. Φτάνει μονάχα νὰ χτυπᾷς μὲ δόναμη. Μὴ σὲ μέλει μήπως σπάζει καὶ τις, μήπως σαρῖσει καὶ. Χτύπα, λόγον γάρη. Ἦσαν ἀνθρώπο πάντα σὺ Δία. Ἄν ὁ ἀνθρώπος ἀντέχει σὺν γύλημα, τότις θὰ γεις σίγονοι μιὰ λάμψη πὺν οὐ ! οὐ !

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Μιλᾷς σὸν τοιλλός. Γιὰ τὸ φῶς καὶ γιὰ τὴν πηγὴν του δὲν ἔχεις καθόλου ἰδέα. Πὲς μου, πορεῖς νὰ σηκώσεις τὸ κεφάλι σου ;

ΣΙΣΥΦΟΣ.— Ἄν μπορῶ, λέει ; Ἐγὼ τὸ σηκώνω σὲ τέτοιο ὕψος ὅσο κατορθῶνω νὰ κυλήσω καὶ

τὴν πέτρα. Αὐτὸ ὅμως δὲ φελάει σὲ τίποτα. Ξαναπέφτει.

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Ἡ πέτρα εἶπε τὸ κεφάλι;

ΣΙΣΥΦΟΣ.— Ἡ πέτρα πέφτει. Τότες κι' ἐγὼ σκόβω νὰ τὴν ξανασηκώσω. Σοῦ εἶπα πὼς ἡ πλάτη καὶ τὸ κεφάλι μου εἶναι βαμμένα σὶν ἰδρωῖτα. Γιὰ τὸ κεφάλι μου λίγο μὲ μέλει. Μὰ καὶ τὸ κεφάλι πέφτει.

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Δὲ μοῦ λές, διὰ νὰ κυλῆς τὴν πέτρα τὴν ἀνέχου σὶ βουνὸ καὶ μὲ τὰ μάτια σου ἀκολουθεῖς τὸ κύλισμα, δὲ βλέπεις χρυσαφένιο φῶς; ψηλά ἐκεῖ ἀπάνω;

ΣΙΣΥΦΟΣ.— Μὰ τίποτε ἐγὼ κλείω τὰ μάτια, γιατί ἡ σκόνη μοῦ χάνεται ἀπάνω μου. Ὑποπτεύω, ἂν κοιτάγα ψηλά, θάταν ἴσως ἀνάγκη νὰ κυλήσω καὶ τὴν πέτρα πὺδ ψηλά. ὦ, γι' αὐτὸ εὐχαριστῶ!

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Ὁ θεληματικὴ τυφλότης τῆς ἀδύσεως! Μὰ ἴσως κἄπου, ἀπ' τὸ πλάγι, νά... θὰ ἔχει 'δεῖ καμμιὸ πορὰ μιὰν ἀχιτίδα φωτός. Ζωντανή, χρυσή, λαχταριστὴ λάμψη! Αὐτὴ εἶν' ὁ ἥλιος.

ΣΙΣΥΦΟΣ.— Ναι, καὶ εἶναι κι' αὐτὸ Μὰ σὶν πλάτη μου ὁ ἰδρωτὴς δὲ στεγνώνει. Κ' οἱ πέτρες παντοῦν κελίονται σὶν βυθό.

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Καθημερινὰ ὁ ἥλιος βγαίνει ἀπ' τὴ θάλασσα, κι' ἀπ' τὰ χρυσαφένια του τὰ μαλλιά σκορπίζει πάνω στὴ γῆ ρόδα. Ὑψώνεται ὀλοένα ψηλά. Καρπίζει τὰ σταχυοκέφαλα, δυναμώνει τὸ σταφύλι καὶ τὸ μεσιώνει ἀπὸ γλυκάδα. Πληθαίνει τὰ κεπάδια στὰ λειβάδια, γιομίζει ἀπὸ χρυσοὺς τοὺς καρποὺς στὰ δάση καὶ τὰ γαῖαι τῶν κορυφῶν στολίζει μὲ πορφύρα. Ὑψώνεται ὀλοένα ψηλότερα. Σκεπάζει μὲ ἰδρωῖτα τὰ μέτωπα τῶν θεοεισάδων, γεννᾷ τὴ φλόγα στὰ στήθεα τῶν ἀντιῶν, διώχνει τὸ λάρι πίσω ἀπ' τὴ λαχίνα σὶν τὸ πῦρ ἐσθλὸς, σιάζει γυρὸ ἀπ' τὴ σφενιτιά. Ὑψώνεται ὀλοένα ψηλότερα. Ἡ γῆ ἀναπνέει τὴν ἄρχα καὶ τὰ στήθεα τῆς ταράζονται ἀπ' τὰ λουλούδια, ἀπ' τὸ οὐδὲν ἀπ' τὴς μερμηγκοφωλιῆς χένεται τὸ ἄρωμα τῆς σμύρνας, τὰ ποτάμια κυλῶν σὰν ζαφειρένια κι' ὁ ἀγέρας λιγοθυμᾷ ἀπὸ χά-ἰδια. Φτάνει τέλος ὁ ἥλιος στὰ ὕψη, ἥλιος ἀχιδοδόλος, θεϊκός, ἐθλογημένος, μεγάλος!

ΣΙΣΥΦΟΣ.— Πολὺ δημοφρ παραμῦθι. Οὐχ!

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Μὰ καὶ τὴ νύχτα πλένε σὶν οὐρανὸ θεϊκὰ ἀστέρια. Πλέει ἡ γλυκεῖα Σελήνη, ὅμοια μὲ ἄσπρο φλεγούμενο ρόδο, πλέει ὁ φωτεινὸς Ὁρίων, ὁ αἱματόχρμος Ἄρης, ἡ Ἀφροδίτη, ἡ Ἥρα, ποὺ δίνει ζωὴ, κι' ὁ Ἀπόλλωνας μὲ τὴ Λέρα. Πλένε τὰ περσιόγωνα τ' ἀστέρια, ποῦναι γυλικά πρὸς τοὺς ἀνθρώπους καὶ φέρουν καλὰ ὀνειράτα, καὶ τὰ τοῖγωνα τ' ἀστέρια, ποῦναι καλὰ νὰ μὴν τὰ πολυκοιτάζει κανένας. Ὅλο τὸ ἄπειρο εἶναι γιοῦτο ἀπὸ ἀσημέρια φωτοχνοῖα... Ὅλα ὅμως αὐτὰ εἶναι ἰσχυρὰ μπροστὰ σὶν αἰώνιο πῦρ, ποὺ πάω γυρῶντας γύρω. Αὐτὸ τῶχει ὁ Δίας. Τὸ κρατεῖ σὶν δυνατὰ, τ' ἀνάνια του χέρια. Κ' εἶναι φιλόλογος καὶ ζουλιάρχης αὐτὸς καὶ δὲν ἔδωκε σὶν ἀνθρώπο οὔτε μιὰ μικρὴ ἀχιτίδα. Τὴν ἔδειξε μονάχα ἀπὸ μακριά. Μὴ φωτιά γράφει ἰδιόμα του ἀπάνω σὶν θυμωμένα σὶν γέφυρα. Κι' ὁ ἀνθρώ-

πος, σὰν ξεμυαλισμένος, ἤγγε κατόπι του, πῆγε, πῆγε... Ὁ Δίας λαχταρᾷ, ὁ Δίας φοβάται....

"Αὐτὸ ἔρεσα γιατί γὰρ αὐτοῖς;

ΗΧΩ.—...Φοβάται...

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Εἰμένα μοῦχε δώσει τὴν ὄραση νὰ βλέπω καθαρά. Ἐκεῖνος ποὺ δὲ βλέπει καθαρά εἶναι τυφλός. Μήπως ὁ Δίας θέλει τὸν ἀνθρώπο τυφλό;

ΗΧΩ.—...Τυφλό...

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Μὲ πειράζει ἐμένα αὐτὴ ἡ φωνή, ποὺ φαίνεται σὰν προφητικὴ κι' ἀπαντᾷ γιὰ ὅτι κανεὶς δὲν τὴν ἰσχυρᾷ.

ΣΙΣΥΦΟΣ.— Σοῦ εἶχα πεῖ νὰ μὴ δώσεις προσοχὴ σ' αὐτὴ. Οἱ βράχοι ξαναλένε μονάχα τοὺς ἤχους ποὺ ἀκούσαν.

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Μὰ ἐγὼ δὲν εἶχα πεῖ πὼς ὁ Δίας φοβάται, ἐγὼ δὲν εἶχα πεῖ πὼς ὁ Δίας θέλει τὸν ἀνθρώπο τυφλό. Ἐγὼ ἐρώτησα μονάχα.

ΣΙΣΥΦΟΣ. Μπορὼ νὰ σὲ βεβαιώσω πὼς ἡ φωνὴ αὐτὴ ξαναλέει μόνο ἐκεῖνο ποὺ κἄπου κἄποτε εἶχε λεχθεῖ. Κ' εἶναι τὸ ἴδιο ἂν λέχθηκε ἐδῶ καὶ πολλὴν καιρὸ, εἴτε τώρα, εἴτε ὕστερα ἀπὸ χίλια χρόνια. Μὰ, πές μου, τίχα ἐσεῖς εἴστε ἴσοι ἀντιχισμένοι, ποὺ δὲ μπόρετε ἀρκετὰ νὰ χαρεῖτε τὴν εὐτυχία σας; Τίχα γι' αὐτὸ σὰς χρειάζονται ἴσως δυνατές, κομψὲς καὶ θεϊκὲς ἀκόμα φωτιές;

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Ὅχι. Ἡ γενιά μου εἶναι κακόμοιρη, ἄθλια καὶ ὀλα τὴν κυνηγοῦν.

ΣΙΣΥΦΟΣ.— Κ' ἐσεῖς κυλᾶτε πέτρες;

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Κάτι χειρότερο ἀπὸ πέτρες. Ἐσεῖς κυλᾶτε τὸν ἀνήφορο τὴς σκέψεις μας, κι' οἱ σκέψεις ξαναπέφτουν σὶν βυθό. Ἐσεῖς κυλᾶτε τὸν ἀνήφορο τὴ θέλησὴ μας, κι' ἡ θέλησὴ μας ξαναπέφτει σὶν βυθό. Ἐμεῖς κυλᾶμε τὸν ἀνήφορο τὸ πνεῦμα μας, καὶ τὸ πνεῦμα μας ξαναπέφτει σὶν βυθό. Τὸ ἦθος εἶν' ὁ Δίας, ἡ πέτρα εἶν' ἡ ζωὴ κι' ὁ βυθὸς εἶναι τὸ τίποτα.

ΣΙΣΥΦΟΣ.—Ἰκαὶ δὲ σὰς τρώει τὸ μαρτύρι;

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— Ὅχι.
(Ἀκούεται ἀπὸ μακριὰ κρότος πετρῶν ποὺ πέφτουν.)

ΣΙΣΥΦΟΣ.— Πάει νὰ πεῖ ἐσεῖς δὲν εἴστε ἄθροποι ἀλλὰ Τιτᾶνες!

ΗΧΩ.—...Τιτᾶνες... (Ἀκούεται μακρινὸς κρότος.)

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.— ὦ, Δία, κλείνε τ' αὐτὶ σου σὶν μαρτυρία τῆς ἀδύσεως!

(Στ' ἄλλο φύλλο τελεσιόνη.)

(Μετάφραση ἀπὸ τὸ Ρωσσικόν.)

ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΑΝΟΝΙΔΗΣ

Βάλε ἕναν ἀπ' ἀπτοὺς ποὺ μιλοῦνε ὀλο γιὰ μάθησι. Καταφρονεῖ τοὺς ἄλλους, θέλει νὰ τοὺς ἀνθερῶν, νὰ τοὺς μάθῃ, κάνει τὸ σοφὸ καὶ δὲ γνωρίζει τοὺς πῶν ἐπὶ τοῖς νόμοις τῆς γλώσσας τοῦ λαοῦ καὶ ἀπὸ τὸν τὴν ἀνάθεα τὴ βάπτισε σωφροσύνη. Γιὰ τοῦτο κάνει τὸν περήφανο, τῶνάει πὼς δὲν δὲν τοῦ ἀρέσουν. Θέλει λεπτουργία.

Ψυχολογία